

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020.

9 września 2013 roku rozpoczęły się konsultacje społeczne projektu Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (POIR). Jest to jeden z programów planowanych do realizacji na lata 2014 – 2020 i finansowanych z funduszy europejskich. PO IR to krajowy program dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sferą przedsiębiorstw. Będzie on wspierał prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich firm.

Skąd i dlaczego?

Założenia do Programu Inteligentny Rozwój zostały opracowane jeszcze w maju i poddane wówczas konsultacjom społecznym. Po zebraniu uwag i sugestii dopracowany został projekt programu na lata 2014 – 2020, który jest konsultowany w kraju, a następnie będzie przekazany do negocjacji z Komisją Europejską.

Znaczna część Programu Inteligentny Rozwój oparta jest na funkcjonującym w latach 2007 – 2013 Programie Innowacyjna Gospodarka (POIG). Podobnie jak POIG, nowy program koncentruje się wokół zagadnień: współpracy badawczo – rozwojowej, infrastruktury B+R, wsparcia instytucji otoczenia biznesu, innowacyjnych rozwiązań w firmach, współpracy kooperacyjnej oraz promocji gospodarki. Część Programu Innowacyjna Gospodarka związana z rozwojem cyfrowym została natomiast wyłączona z Programu Inteligentny Rozwój, a uwzględniona w osobnym programie – Polska Cyfrowa.

Założenia Programu Inteligentny Rozwój oraz rodzaje przedsięwzięć, które mogą być wspierane, wynikają przede wszystkim z zasad określonych przez Komisję Europejską.

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej, w latach 2014 – 2020 wszystkie środki z funduszy europejskich powinny służyć realizacji 11 celów tematycznych:

1. wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji (np. dofinansowanie innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach, infrastruktury badawczej jednostek naukowych);
2. zwiększenie stopnia wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych (np. wsparcie informatyzacji przedsiębiorstw, rozwoju e-usług);
3. podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (np. nowe inwestycje w firmach);
4. wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (np. inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii);
5. promowanie dostosowania do zmian klimatu, zarządzanie ryzykiem (np. wspieranie infrastruktury przeciwpowodziowej);
6. ochronę środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów (np. dofinansowanie inwestycji w gospodarkę wodno – ściekową czy gospodarkę odpadami);
7. promowanie zrównoważonego transportu (np. dofinansowanie budowy dróg, rozwoju transportu ekologicznego);
8. wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników (np. środki na zakładanie firm, na szkolenia dla pracowników);
9. wspieranie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem (np. wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem – przez integrację oraz tworzenie infrastruktury społecznej);

10. inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie (np. środki na tworzenie przedszkoli, zajęcia pozalekcyjne, kursy dla osób dorosłych);
11. wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej (np. informatyzacja administracji, szkolenia dla urzędników).

Spośród wszystkich wymienionych celów, Program Inteligentny Rozwój będzie realizował tylko dwa: cel 1 dotyczący badań naukowych, technologii i innowacji oraz cel 3 związany z konkurencyjnością przedsiębiorstw. Służyć temu będą przedsięwzięcia zaplanowane w czterech osiach priorytetowych:

1. Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe
2. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach
3. Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw
4. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego

Uzupełnieniem struktury Programu Inteligentny Rozwój będzie piąta oś – dotycząca pomocy technicznej, a więc finansująca działania niezbędne do prawidłowego przygotowania, obsługi, realizacji i rozliczenia programu. Środki otrzymają instytucje zaangażowane z proces wdrażania POIR, a także podmioty zamierzające promować program i jego efekty.

Ile?

Ustalenia dotyczące budżetu Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020, choć są na zaawansowanym etapie, ciągle trwają. W związku z tym na razie możliwe jest podanie tylko szacunkowych wartości, jakie będą przeznaczane na poszczególne programy.

Program Inteligentny Rozwój ma być drugim co do wielkości programem realizowanym w latach 2014 – 2020 (największym pozostanie Program Infrastruktura i Środowisko). Alokacja funduszy unijnych na POIR, według szacunków, wynosi 7 625 mln EUR. Środki te zostały wstępnie podzielone na poszczególne osie priorytetowe programu. Najwięcej otrzymają przedsiębiorcy w zakresie prowadzenia działalności badawczo – rozwojowej.

oś POIR		alokacja (w mln EUR)
I.	Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe	3 500
II.	Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach	1 730
III.	Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw	469
IV.	Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego	1 700
V.	Pomoc techniczna	226
ŁĄCZNIE		7 625

Środki unijne dla Programu Inteligentny Rozwój pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Co dla.... projektów B+R?

Współpraca badawczo – rozwojowa będzie rozwijana dzięki przedsięwzięciom dofinansowanym z pierwszej osi priorytetowej Programu Inteligentny Rozwój. Wsparcie skierowane będzie do

przedsiębiorstw rozpoczynających lub rozwijających działalność B+R, które planują realizację projektów badawczo-rozwojowych samodzielnie bądź we współpracy z zewnętrznymi podmiotami, w tym z innymi przedsiębiorstwami oraz jednostkami naukowymi. Celem osi jest finansowanie projektów B+R począwszy od fazy badań, poprzez etap prac rozwojowych i badań przemysłowych.

Przed wszystkim na dofinansowanie mogą liczyć projekty dotyczące badań naukowych oraz prac rozwojowych i demonstracyjnych. Przedsiębiorca może przeprowadzić prace badawcze samodzielnie i przy wykorzystaniu własnych zasobów lub może współpracować w tym zakresie z podmiotem zewnętrznym (jednostką naukową, innym przedsiębiorcą, siecią naukową, konsorcjum naukowo-przemysłowym itp.). Zawsze jednak to przedsiębiorstwo będzie mogło być tym podmiotem, który będzie występował o dofinansowanie.

Warto zaznaczyć, że finansowane będą zarówno badania przemysłowe (czyli badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności, opracowywanie nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenie znaczących ulepszeń do istniejących) jak i prace rozwojowe (czyli nabywanie, łączenie i wykorzystywanie już dostępnej wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu na potrzeby planowania produkcji oraz projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów czy usług).

Ponadto wspierane będą także projekty aplikacyjne oraz programy sektorowe (służące realizacji dużych przedsięwzięć badawczych, istotnych dla rozwoju konkretnych branż/sektorów gospodarki). Przy takich przedsięwzięciach o dofinansowanie będą mogły występować konsorcja przedsiębiorstw oraz konsorcja przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Niezależnie od typu realizowanego projektu, beneficjenci pierwszej osi Programu Inteligentny Rozwój będą mogli część dofinansowania przeznaczyć na rozwój kadr, na internacjonalizację wyników badań, na infrastrukturę badawczą, czy na ochronę własności intelektualnej i wzornictwo przemysłowe.

Co dla.... instytucji otoczenia biznesu?

Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu i tym samym zwiększenie ich oferty dla przedsiębiorców to założenie drugiej osi priorytetowej Programu Inteligentny Rozwój. Jej celem jest zwiększenie nakładów polskich przedsiębiorstw na działalność innowacyjną oraz rozwój rynku kapitału podwyższonego ryzyka. Główną ideą jest więc wsparcie przedsiębiorstw w procesie komercjalizacji wyników prac badawczo – rozwojowych, a służyć mają temu zróżnicowane instrumenty finansowe.

Jednym z planowanych do realizacji typów projektów jest rozwój przedsiębiorstw o wysokim potencjale innowacyjnym – dotyczących rozwoju technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w praktyce. Finansowanie obejmować będzie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych, wdrożenie technologii oraz uruchomienie na jej podstawie produkcji towarów lub świadczenie usług.

Instrumentem rozwijanym w ramach drugiej osi POIR będzie także znany z obecnego okresu programowania kredyt technologiczny. Wsparcie z funduszu kredytu technologicznego będzie przyznawane przedsiębiorcom należącym do kategorii MŚP. Środki będą mogły być przeznaczone na realizację inwestycji technologicznych – zakup i wdrożenie nowej technologii lub wdrożenie własnej nowej technologii stosowanej na świecie nie dłużej niż 5 lat. Dzięki temu przedsiębiorstwo powinno rozpocząć wytwarzanie nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów czy usług. Ze środków

kredytu technologicznego możliwe będzie sfinansowanie m.in. zakupu środków trwałych; najmu, dzierżawy bądź leasingu środków trwałych oraz gruntów i budynków (przy spełnieniu określonych warunków); budowy i rozbudowy budynków, maszyn, urządzeń; zakupu wartości niematerialnych i prawnych (np. licencji, patentów); kosztów przygotowania studiów, ekspertyz, koncepcji i projektów technicznych niezbędnych do wdrożenia nowej technologii w ramach inwestycji technologicznej.

W drugiej osi Programu Inteligentny Rozwój wspierany będzie także rozwój różnych instrumentów finansowanych, które później będą mogły zostać skierowane do przedsiębiorstw. Szczególny nacisk położony zostanie na fundusze kapitału podwyższonego ryzyka oraz inwestycje aniołów biznesu. Dzięki wsparciu finansowemu z POIR podmioty oferujące takie fundusze będą mogły aktywniej inwestować w powstające bądź istniejące firmy. Przedsiębiorcy będą mogli więc korzystać z funduszy kapitału zaangażowanego – dla początkujących firm (fundusz pomoże założyć firmę, opracować biznesplan i strategię działania, udostępni lokal na siedzibę i dofinansuje rozwój nowego produktu lub usługi). Dla działających firm dostępne będą z kolei funduszy private equity/venture capital. Podobnie jak w przypadku kapitału zaangażowanego, celem takiego inwestowania będzie zysk wynikający ze wzrostu wartości przedsiębiorstwa, a więc polegać ono będzie na zasileniu kapitałowym spółki poprzez objęcie akcji lub udziałów.

Coraz bardziej popularna i efektywna staje się także instytucja tak zwanego anioła biznesu. Anioły biznesu to prywatni inwestorzy, którzy dysponując odpowiednim doświadczeniem oraz kapitałem, wspierają wybrane małe i średnie przedsiębiorstwa, głównie w początkowej fazie ich działalności (start-up). Przekazują im zarówno swoją wiedzę, doświadczenie, jak i środki finansowe. W zamian mogą otrzymywać część zysków przedsiębiorstwa. Niektórzy inwestorzy działają też na zasadach non-profit. Fundusze europejskie w ramach drugiej osi priorytetowej POIR przewidują m.in. rozwój platform i sieci współpracy kojarzących inwestorów prywatnych z przedsiębiorcami poszukującymi finansowania.

Co dla.... innowacyjnych przedsiębiorstw?

W trzeciej osi priorytetowej Programu Innowacyjna Gospodarka przewiduje się realizację projektów w zakresie wsparcia m.in. innowacji w firmach, infrastruktury badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw, czy dostępu do usług B+R świadczonych przez jednostki naukowe i IOB.

Celem programu jest rozwijanie działalności B+R w przedsiębiorstwach, a żeby ten cel zrealizować niezbędne jest wsparcie w tworzeniu warunków odpowiednich do takiej aktywności. Program Inteligentny Rozwój przewiduje więc dofinansowanie tworzenia i rozwoju infrastruktury B+R przedsiębiorstw, poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę, która służy tworzeniu innowacyjnych produktów i usług. Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania działów badawczo-rozwojowych i laboratoriów w przedsiębiorstwach lub tworzenia przez firmy centrów badawczo-rozwojowych. Inwestycje infrastrukturalne będą mogły być uzupełnione o działania związane z zatrudnieniem wykwalifikowanych kadr lub rozwojem umiejętności pracowników obsługujących nową aparaturę naukowo-badawczą. Mimo skoncentrowania wsparcia na mikro, małych i średnich firmach, dofinansowanie na infrastrukturę B+R będą mogły otrzymać także duże firmy. Ciekawym przedsięwzięciem planowanym do realizacji są tzw. „otwarte innowacje”. Taka forma bazuje na tworzeniu partnerstw dla jak najlepszego wykorzystywania wewnętrznych i zewnętrznych zasobów, technologii oraz wiedzy. W praktyce oznacza to możliwość wykorzystywania przez mniejsze firmy potencjału infrastrukturalnego czy organizacyjnego większych i bardziej doświadczonych firm, aby ułatwić rozpoczęcie i prowadzenie prac badawczych czy rozwojowych.

Współpraca nauki z biznesem także jest jedną z form przedsięwzięć planowanych do dofinansowania w Programie Inteligentny Rozwój. Służyc mają temu „bony na innowacje”. Bony umożliwią rozwijanie kontaktów przedsiębiorców prowadzących działalność produkcyjną lub usługową z jednostkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi.

Przydatnym instrumentem będzie także wsparcie przedsiębiorstw i jednostek naukowych w udziale w programach międzynarodowych, takich jak Horyzont 2020 czy COSME, które mogą stanowić ważne źródło finansowania projektów innowacyjnych. Dzięki środkom z Programu Inteligentny Rozwój firmy będą mogły sfinansować opracowanie dokumentacji, analizy i prace przygotowawcze do aplikacji do tych programów.

Co dla.... jednostek naukowych?

Dofinansowanie projektów realizowanych przez jednostki czy konsorcja naukowe i naukowo – badawcze przewiduje czwarta oś priorytetowa Programu Inteligentny Rozwój. Podmioty te mogą oczywiście współpracować także z przedsiębiorstwami – takie przedsięwzięcia będą dodatkowo promowane. Projekty realizowane przez jednostki naukowe powinny mieć na celu zwiększenie zasobów wiedzy w obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju polskiej nauki oraz przyszłościowych z punktu widzenia gospodarki.

Uczelnie i instytuty naukowe będą mogły liczyć zarówno na dofinansowanie prowadzenia badań naukowych i przemysłowych, jak i na wsparcie rozwoju nowoczesnej infrastruktury badawczej sfery nauki. W celu podniesienia jakości nauki niezbędne jest bowiem inwestowanie w nowoczesną aparaturę, bez której często nie jest możliwe zastosowanie nowych metod badawczych oraz pełne wykorzystanie potencjału kadr naukowych.

Dofinansowane będą głównie przedsięwzięcia realizowane w obszarach określonych przez inteligentne specjalizacje krajowe i regionalne. Projekty powinny prowadzić do koncentracji potencjału najlepszych badaczy i zespołów badawczych, a także młodych naukowców, wokół najbardziej rozwojowych krajowych ośrodków naukowo – dydaktycznych i przedsiębiorstw prowadzących działalność B+R.

Wsparcie będzie kierowane przede wszystkim do wybranych projektów dużej, strategicznej infrastruktury badawczej, o charakterze ogólnokrajowym i międzynarodowym, znajdujących się na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej. Mniejsze projekty również będą mogły liczyć na wsparcie – albo z Programu Inteligentny Rozwój, albo z Regionalnych Programów Operacyjnych, które będą realizowane w każdym województwie i będą odpowiadały na potrzeby regionalne i lokalne.

Jak?

Zarówno przedsiębiorcy, jak i jednostki naukowe oraz inne podmioty, aby skorzystać ze środków Programu Inteligentny Rozwój będą musiały wziąć udział w procedurze konkursowej, która wyłaniać będzie projekty do dofinansowania. W tej chwili pełna procedura i kryteria wyboru nie są jeszcze opracowane. Wiadomo jednak, że niezbędne będzie opracowanie wniosku o dofinansowanie wraz z wymaganymi załącznikami i złożenie go w odpowiedniej instytucji i we wskazanym przez nią terminie. Aplikacje będą oceniane zgodnie z kryteriami wyboru projektów. Już dostępne dokumenty dotyczące Programu Inteligentny Rozwój wskazują, że warunki te powinny być:

- dostosowane do specyfiki instrumentu wsparcia (a więc określane na poziomie indywidualnych projektów, w celu jak najlepszego dostosowania do ocenianych przedsięwzięć i jak najbardziej trafnego zastosowania),
- skoncentrowane (ze względu na ograniczone środki finansowe, kryteria powinny zapewnić koncentrację na określonych celach strategicznych, aby fundusze były wykorzystywane efektywnie),
- elastyczne (zwłaszcza w przypadku projektów zakładających radykalne innowacje, charakteryzujące się dużą nieprzewidywalnością, aby nie hamować kreatywnego rozwoju),
- jakościowe (kryteria w maksymalnym stopniu powinny oceniać jakość projektu, a nie jego formalność, aby wymogi formalne nie przeważały nad merytoryczną treścią planowanego przedsięwzięcia),
- kompleksowe (oceniane będą nie tylko pomysły czy technologie, ale także zdolności zarządcze, organizacyjne i marketingowe podmiotu starające się o wsparcie).

Kluczowa ocena projektów będzie opierać się na zespole ekspertów, w tym specjalizujących się w poszczególnych branżach, a także posiadających wiedzę popartą praktykę biznesową. Planowane jest usprawnienie procesu oceny poprzez zwiększenie kontaktu ekspertów z wnioskodawcą, wprowadzenie (w niektórych przypadkach) dwuetapowości wyboru oraz możliwości podejmowania decyzji w sposób kolegialny.

Gdzie?

Za realizację Programu Inteligentny Rozwój będzie odpowiadała instytucja zarządzająca. Jej funkcję będzie pełnił Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności i Innowacyjności w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Poszczególne części programu będą wdrażane przez powołane instytucje pośredniczące. To one będą ogłaszać konkursy, przyjmować wnioski o dofinansowanie, oceniać je, a następnie wspierać beneficjentów w realizacji projektów i ich rozliczeniu. W przypadku dużej ilości zadań, część pracy będą mogły przekazać instytucjom wdrażającym. Rolę instytucji pośredniczących w POIR pełnić będą trzy podmioty – wszystkie doświadczone już we wdrażaniu Programu Innowacyjna Gospodarka na lata 2007 – 2013.

oś POIR		instytucja
I.	Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
II.	Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
		Bank Gospodarstwa Krajowego
III.	Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
IV.	Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Co dalej?

Po zakończeniu konsultacji społecznych projektu Programu Inteligentny Rozwój, zebrane uwagi zostaną poddane analizie, ewentualnie włączone do projektu, a następnie gotowy dokument zostanie przekazany Komisji Europejskiej w celu zatwierdzenia. W między czasie przygotowywane będą bardziej szczegółowe zasady wdrażania programu, wytyczne i wzory dokumentów.

Zmiany i inne aktualności dotyczące Programu Inteligentny Rozwój można śledzić na stronie internetowej http://www.poig.gov.pl/2014_2020.

Informacje o POIR oraz inne aktualności związane funduszami europejskimi na lata 2014 – 2020 umieszczone są na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020. Część poświęcona przyszłej perspektywie znajduje się także na portalu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (www.mrr.gov.pl, zakładka: Fundusze Europejskie -> Fundusze Europejskie 2014-2020). Zapraszamy również do kontaktu z Punktami Informacyjnymi Funduszy Europejskich, które angażują się w proces konsultacji społecznych oraz upowszechnianie wiedzy o Funduszach Europejskich na lata 2014 – 2020. Dane kontaktowe do Punktów można znaleźć na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl/punkty.